

ASR SÛRESİ

Estağfirullah Estağfirullah Estağfirullah.

Euzubillahimineşşeytanirracim Bismillahirrahmanirrahim. Allahümme salli ala seyyidina Muhammed. Rabbişrahli sadri ve yessirli emri vahlul ukdetem mil lisani yefkahu kavli. Hasbunallahu ve nimel vekil. Taşlanan ve kovulan şeytanın şerrinden sana sığınırız. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allahu ekber ve kebira velhamdülillahi kesira ve subhanallahi bukreten ve esila. Allahümme ehdina fiymen hedeyt

Allah'im bizi hikmetle yaradılış amacımıza geri döndür. Rabbi hebli hükmen ve elhikni bissalihin. Rabbimiz bize sahabenin hikmetli kavrayışını ver ve bizi salihlerin arasına kat. Velhamdülillahi Rabbil alemin. Hamd alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Allahumme salli ala seyyidina Muhammed. Bismillah. Elhamdülillah. Vesselatu vesselamu âlâ Rasulillah. Rabbimden dilerim ki gerçekten bütün kelimeler kalbimize sirayet etsin ve İnşallah onlarla amel edenlerden olabilelim.

Bismillahirrahmanirrahim

'Vel asr'. Asra yemin olsun ki. 'İnnel insane lefi husr.' Şüphesiz insan hüsrandır, ziyandır, çok kötü bir durumdadır. 'İllezine amenû.' Ancak iman edenler müstesna. 'Ve amelüssalihâtî.' Salih amel işleyenler müstesna. 'Ve tevasavbilhakki ve tevasavbissabr.' Birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler dışında bütün insanlık hüsrandır.

Sûre, Mekke döneminde indirilmiştir. Asr kelimesinin ne anlama geldiğiyle ilgili müfessirler farklı yorumlarda bulunmuşlardır. Arapça çok derin bir dil olduğu için herhangi bir kelimenin birden fazla anlamı olabilir. **Müfessirler ayetlerin açıklamasını yaparken dönemin koşullarını da göz önünde bulundurlar. Bu sebeple tefsirlerde birçok farklı görüş mevcuttur. Bu durum çelişki anlamına gelmez aksine Kur'an-ı Kerim'in zenginliğini, bereketini ifade eder.** Allah'ın az sözle çok şey anlattığını gösterir. Allah, sözü en zengin ve öz haliyle kullanır. **Öz, cevherdir.**

"Vel asr." Asra yemin olsun ki,

1. Allah u Teala bulunduğumuz zamana, geçip gitmekte olan ana yemin etmektedir. Çünkü zaman insanın kontrol edemediği bir kavramdır. Saniyeler sürekli geçip gitmektedir. Zamanın geçiciliğine, elimizden kayıp gidiyor oluşuna dikkat çekmek istediği için Allah yemin etmiştir.

2. Mufessirler Kur'an-ı Kerimi baz alarak zaman kavramını üçe ayırmışlardır. İnsanlığın üç dönemi olduğunu tespit etmişlerdir.

Birinci dönem: Hz. Adem'den Hz. Musa'ya kitap verilene kadar olan dönemdir. Bu döneme '*gurûnûl ulâ*' (*ilk dönem*) denmiştir.

İkinci dönem: Hz. Musa'nın kendi kavmiyle birlikte Firavundan kaçarken denizin yarıldığı hadise yaşanıyor. Denizin yarılmasından, Hz. Muhammed'e (aleyhisselatu vesselam) kadar olan döneme '*gurûnûl vusta*' (*orta dönem*) denmiştir.

Üçüncü dönem: Peygamberimiz'e (aleyhisselatu vesselam) Kur'an verilen süreden, kıyamete kadar geçen süreye '*âhir zaman*' denmiştir. Dolayısıyla Peygamberimiz de âhir zaman içindeydi, biz de âhir zaman içindeyiz. Peygamberimiz'in (sallallahu aleyhi vesellem) hadis-i şeriflerinden, sonrasında yaşamış olan âlimlerimizden duyduğumuz cümleler şöyledir: '**Kıyamet çok yakın, âhir zamandayız, âlâmetler gerçekleşiyor.**' Bu söz, yüzlerce yıl öncesinde de söylenmiş, biz de bugün sürekli olarak dile getiriyoruz. Çünkü son dönemdeyiz, *âhir zaman* dediğimiz dönemdeyiz.

3. **Asr 'ikinci vakti' anlamına da gelir.** *İkinci vakti, günün en hızlı geçen ânıdır. İkinci namazı çok önemlidir, çok kolay geçebilen bir vakittir. İnsanların meşguliyetlerinin en fazla olduğu vakittir. Namazlar çok daha kolay kaçabilir. Allahu Teala insanın ömrünün en hızlı geçtiği vakti, ikinci vakti olarak nitelendiriyor. Diyor ki: 'Sen bu zamana kadar hiçbir şey yapmadın ama ömrün hızla gelip geçiyor, artık ömrünün ikinci vaktine geldin. Bundan sonra daha da hızlı geçecek. Tak diye akşam olacak, öleceksin ama hâlâ zamanının kıymetini bilmiyorsun.'*

Şöyle bir rivayet vardır. Hz. Âdem(aleyhisselam) bir olay üzerine çok hüzünleniyor. Sonra kendi kendine diyor ki: *Olsun, normal bütün bunlar. Çünkü âhir zaman çok yakın. Kendi bulunduğu dönemde, âhir zaman çok yakın diyor.*

Bizi üzen bir hâdise ile karşılaştığımızda, aslında kendimizi o an geriye çekip '*Zaten âhir zamanın içindeyiz, kıyamete ne kaldı ki? İnsanların yapamayacağı bir sapkınlık yok ki. Neden şaşırıyorsun, sen kendi yoluna bak.*' diye kendimizi teskin etmemiz gerekiyor.

Burada zamana ve kendimize karşı bakış açımıza bir parantez açmak istiyorum: Elhamdülillah Kur'an'a göre yaşamaya çalışıyorum ama çok eksikim var. Hayatımda yedi yıldır Kur'an var. Kur'an'la bir yaşam kurmaya çalışıyorum ama ayetleri, hadisleri okumama, iyi şeyler yapmaya çalışmama rağmen an geliyor, nefsimin çığılığıyla karşı karşıya kalıyorum.

An geliyor kaşlarım çatılabiliyor, karşımdaki insanı kırabiliyorum, istenmeyen muamelelerde bulunabiliyorum. Bu kadar hakikati gördükten sonra yapmamam gerekiyor, kızmamam gerekiyor, selam deyip geçmem gerekiyor. Fakat dokuz tanesine selam deyip geçiyorsam, herhangi bir durumda 'ne yapıyorsun?' diyebiliyorum. Aslında dememem gerekiyor. Çünkü selam deyip geçmem gerektiğini öğrendim.

Şunu demek istiyorum: Kur'an okuduğum halde, onu anlamaya çalıştığım, onunla ahlaklanmaya çalıştığım halde yanlış yapabiliyorum. O zaman siz de kendi hayatınız için düşünün. Sizin de Kur'an'ı anlamak, iyi kul olmak, ahlaklı olmak gibi bir derdiniz var. Aynı zamanda hayatınızda saçmaladığınız, haddinizi aştığınız, sinirlendiğiniz, kaba ve kötü olduğunuz anlar vardır. Düşünün; ailenizi, arkadaşlarınızı, etrafınızdakileri, size karşı yanlış yapan, kabalık yapan insanları düşünün. *Bu insanların hayatında Kur'an var mı? Bu insanlar hayatlarını Allah'ın kurallarına göre mi yaşıyorlar, iyi insan olmak gibi bir hedefleri var mı, cehennem kaygıları var mı, ölüm korkuları var mı?*

Eğer yoksa, o insanın hata yapması, nefesine göre davranması, haksızlık etmesi kadar doğal ne olabilir ki? Bunu düşündüğümde etrafımdaki insanlara kızmanın da çok gereksiz olduğu kanısına vardım. **Çünkü hakikati görmemize, okumamıza ve anlamaya çalışmamıza rağmen hala birtakım kabalıklar ve kötülükler barındırabiliyoruz içimizde.** Karşımızdakinin ise bu hakikatten, zamanın geçip gitmekte olduğundan hiç haberi yok. O hayatında en büyük yanışı Allah'a yapıyor zaten. Maalesef Allah'a karşı bir saygısızlık veya farkında olmama hali içinde. Dolayısıyla böyle bir insanın bize karşı hata yapması kadar doğal bir durum yok aslında. Niye orada şaşırıp kızıyoruz ki?

Sûre, tekil şahısla başlar. Allah, insanın hüsranda olduğunu söylüyor. *Asra yemin ederim ki, sen ziyandasın,* diyor. Sonra devam ediyor. **İllelezine amenu.** *Ancak iman edenler müstesna.* Burada artık çoğul forma geçiyor.

Hüsranda olan tek kişiyken, Allah u Teala iman edenleri çoğul olarak ele alıyor. Çünkü insan çevresinden etkilenir ve iman etmek bireysel olsa da sürdürmek toplumla da ilgilidir. İman etmek ve inancımıza göre yaşamak istiyorsak iman etmiş kardeşlerimize de ihtiyacımız var demektir. Onların bize hatırlatmaya, bizim de onlara gidip hatırlatmaya ihtiyacımız var. Birlikte hayırlı ameller yapmaya ihtiyacımız var.

Sahabeden öğrenmemiz gereken en önemli esas: *Kardeşlik hukukudur. Bizim maalesef birbirimizle tanışıklığımız var, kardeşliğimiz yok. Birbirimize karşı çok kötü, acımasız ve zalim zanlarımız var.* Hâlbuki kardeşler birbirlerine karşı hüsnü zanda bulunurlar. Bizim kardeşliğimiz, kalabalık bir çevreye sahip olsak da çok eksik.

Velhasıl hüsranda olmak tekil bir durumken, biz tek başımıza hüsrandayken; iman ettiğimizde bir topluluk içinde olmamız gerektiğini Allah u Teala bize bildiriyor. Buradan kastımız bir cemaate girmek zorunda olma ya da bir etiket sahibi olma zorunluluğu değil. Buradan kasıt, **Müslümanlarla birlikte olma zorunluluğudur.** *Ben harika bir Müslümanım, kimseye ihtiyacım yok, diyemeyiz.*

Etrafımızda bize Allah'ı hatırlatan kardeşlerimiz olmalıdır. Diğer türlü zayıf, savunmasız oluruz. Tek bir kibrit çöpü çok kolay kırılır ama beş, on tane kibrit çöpü kolaylıkla kırılmaz. Tek başımızayken şeytana karşı mücadele etmemiz zor olabilir. Yalnız başımızayken belki namazda, örtüde ya da gıybet etmemekte sebat etmeye çalışmamız çok daha zor olabilir. Yalnız olduğumuzda da tabii ki yapmak zorundayız ama yanımızda bize hatırlatan bir kardeşimiz varsa bu iş kolaylaşır.

Aynı evde, aynı mahallede yaşamamız gerekmez. *Nice kardeşim vardır ki, onları hiç görmemişimdir. Alimleri, sahabeyi, peygamberleri kardeş edinmek çok tatlı bir histir.* Uzun zamandır İmam Nevevi'yi okuyorum. Sanki o, arkadaşım gibi. Elbette onun arkadaşlığına layık birisi değilim ama onunla sohbetin tadını, arkadaşlığını hissedebiliyorum. İbnü'l Cevzi'nin *'Hatırlı Satırlar'* kitabını okuyorum. Çok hoş bir kitap, daha deneme tadında bir kitaptır. Sanki dilime tercüman olmuş, söylemek istediklerimi dile getirmiş. Okudukça onunla hasbihal ediyordum gibi hissediyorum. Sahabenin, peygamberlerin hayatını okuduğumda, Kur'an'dan bazı sahneleri çok daha derinlemesine çalıştırdığımda, etrafımı çok kalabalık hissediyorum.

Âlimlerle, imamlarla, peygamberlerimizle, sahabelerle konuştuğumuz zaman sohbetleri o kadar tatlı oluyor ki bu sefer insanlarla çok da konuşmak istemiyorsunuz. Çünkü onların muhabbeti, onları okumak nasıl da farklı. Onlarla istişare edebilirsiniz. O kadar çok okursunuz ki, artık o insanın, o konuyla ilgili fikrini biliyorsunuzdur. Bu yüzden kendimi yalnız hissetmiyorum.

Allah *'İllelezine amenu'* derken *iman edenleri*, toplu olmamızı kast ediyor. Sosyal hayatta da insanların birbirine ihtiyacı vardır. Bununla ilgili Mahmud Esad Coşan Hoca'nın çok güzel bir sözü vardır: ***"Samimi bir arkadaş, dindar bir arkadaş, aldatmayan bir arkadaş, iyilik sever bir arkadaş, Allah'tan korkan bir arkadaş, salih bir arkadaş çok kıymetlidir. Ağırlığı kadar altındır, mücevherdir. Son derece kıymetlidir."***

Milyarlarca paramız, evimiz, arabamız olabilir. Eğer ki hayatımızda bize Allah'ı hatırlatan biri yoksa, cennete gitmemiz için endişe duyan biri yoksa, bir günaha bulaştığımızda bizi sevgiyle, muhabbetle, endişeyle uyaran birisi yoksa ve bizim de aynı şekilde Allah'ı hatırlatmaya çalıştığımız, bir ayet duyduğumuzda heyecanla paylaşmaya çalıştığımız bir kardeşimiz yoksa büyük bir hüsrana ve boşluğa çindegiz demektir. **Allah'ın bunu gidermesi, bize hayırlı kardeşler vermesi ve kendimizin de hayırlı bir kardeş olmamız için çok dua etmeliyiz. Hayırlı arkadaş bu dünyadaki en kıymetli şeylerden birisidir.** İçmeyen insanı içiren arkadaşdır. Namaz kılmayan insana, namaz kıldırın yine arkadaşdır. Bara gitmeyeni, *hadi gidelim* diyerek götüren arkadaşdır. Hiç camiye girmemiş olanı camiye sokan yine arkadaşdır. Kimle gezerseniz ona benzersiniz, bu böyledir. Hangi tarafın karakteri daha baskınsa o kişi diğerini kendisine benzetir.

Diyelim ki, iki kişinin karakteri aynı. İkisi de baskın veya ikisi de sakin olur. Bu durumda kişi, kalbinde muhabbet oluştuğu için, birini sevdiği için onun sevdiklerini de sevmeye başlar. Arkadaşının hayatında bulunan durumları, kendi hayatında da normalleştirmeye başlar. Mesela 'sevgili' kavramı herhangi birisi için çok normal değilken veya biriyle aynı evde yaşamak fikri olağan bir durum değilken arkadaşı bunu kolaylıkla yaptığı için artık o kişinin zihninde de bu durum normalleşmeye başlar.

İman edenler dendiğinde, iman esaslarının tümü aklımıza gelmelidir.

Birincisi, 'Allah'a iman' Eğer Allah'a iman ediyorsak, Allah'tan gelen her şeye iman etmemiz gerekir. Allah'ın her daim iyiliğimizi düşündüğüne, bizi her an gördüğüne, duyduğuna... yürekten inanıp ikrar etmemiz gerekir.

İkincisi, 'Meleklerle iman' Meleklerin bizi her an gözetlediklerine, bütün kelimelerimizi yazdıklarına, bize yoldaş olduklarına, Allah'ın izniyle canımızı alacaklarına, bütün meleklerin varlığına iman etmektir.

Üçüncüsü, 'Kitaplara iman' Allah'ın kitaplar indirdiğine, onun kitapları olduğuna iman etmektir.

Dördüncüsü, 'Peygamberlere iman' Allah'ın bize peygamberler gönderdiğine ve o peygamberlerin bize örneklik teşkil ettiklerine iman etmemiz, onlar gibi olabilmek için gayret etmemiz gerekiyor. Eğer bir davranışımız toplumca kabul görse bile, Hz. Muhammed'e (aleyhisselatu vesselam) benzemiyorsa kendimizde eksiklik hissetmemiz gerekir. Olabildiğince kendimizi Hz. Muhammed'e (aleyhisselatu vesselam) benzetmemiz lazım. **Mizacımız farklı olabilir ama bizim örneğimiz O'dur.** İnfak yaparken, namaz kılarken, amel yaparken ona benzemeliyiz. Hatta bizim niyetimiz iyi olsa bile eğer sünnette olmayan bir amel yapıyorsak bunun bir sevabı yoktur. Belki günaha bile sokabilir. Bidat dediğimiz kavram, burada devreye giriyor. Allah u Teala kitabında bulunan farzları ve Peygamberimizin bize örneklik ederek öğrettiği sünneti uygulamamızı istiyor. Eğer bir konu Kur'an'da bulunmuyorsa ve Rasulullah (Sallallahu aleyhi vesellem) bunu bize 'yapın' demediye, onun kendi hayatında yoksa, o işi yapmamız bidat olur.

Rasulullah (sallallahu aleyhi vesellem) buyuruyor ki, "Her ekleme bidattir, her bidat dalalettir." *Dine sonradan eklenen her amel bidattir, sapıklıktır.* İyi bir iş yapmaya çalışırken, kötü bir iş yapıyor olabiliriz. Bu sebeple amellerimizi sürekli olarak Peygamberimizin (sallallahu aleyhi vesellem) yaptığı formda yapmamız gerekir. Amuda kalkarak namaz kılabilir miyiz? Kılamayız. Bunun bir hayrı da sevabı da olmaz. Namaz kılmanın bir biçimi vardır.

Beşincisi, 'Ahiret gününe iman' Allah'ın bizden hesap soracağına, bütün amellerimizin karşımıza çıkacağına, kıyametin kopacağına, bu dünyanın bir sonu olduğuna iman etmemiz gerekir.

Altıncısı, ‘Kaza ve kadere iman’ Hayrın ve şerrin Allah’tan geldiğine iman.

Bütün bunlara iman etmemiz gerekiyor. **İllelezine amenu.** Burada iman edenler dendiğinde bütün esaslar kast ediliyor. Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahirete, kaza ve kadere, hayır ve şerre. Hepsine inanıyor olmamız gerekiyor. Eğer biz bunların her birine iman ediyorsak, bu dünyada şikâyet edilecek ya da isyan edilecek bir durumumuzun olmaması gerekiyor. Sürekli şikâyet ve isyan halinde isek, ahiret için bir hazırlığımız yoksa aslında ahirete iman ettiğimiz söylenemez. Ahirete iman ediyorsak hazırlık yapıyor olmamız gerekir, sakınıyor olmamız gerekir.

Ve amilüssalihâti. Salih amel işleyenler hüsranda değildir. Namaz kılmak güzel bir ameldir ama salih amel değildir. *Yaptığımız iyiliğin karşımızdakine de faydası olduğu takdirde salih amel olur.* Örneğin; sadaka vermek, faydalı bilgiler öğretmeye çalışmak, güzel eserler bırakmak, hayvanlara su vermek gibi... *Riya karıştırmadan, yalnızca Allah rızası gözetilerek yapılan her eylem salih ameldir.* Mesela örtünmek de salih ameldir. Çünkü örtündüğümüzde hem bir farzı yerine getirmiş oluruz hem de karşımızdaki erkeğin, kendisine haram olan bir saç, teni görmesini engellemiş oluruz. Allah rızası için yaptığımız amelleri, Müslüman kardeşlerimizi ilgilendiren amelleri çoğaltmamız gerekir. *Ağaç dikebiliriz çünkü onun gölgesinde birileri gölgelenebilir.* Zekât vermek de hem farzı yerine getirmeye hem de birinin ihtiyacını gidermeye vesile olur. Bu şekilde karşımızdakiyle ilişkisi olan eylem salih amel oluyor.

Demek ki iman edip, salih amel işlememiz gerekiyor. Sadece bireysel olarak değil toplumsal olarak da hayır ve iyilikte çalışıyor olmamız gerekir. İnsanlara fayda sağlayacak ameller yapmamız gerekir.

‘Ve tevasav bilhakki’ hakkı tavsiye edenler demektir. Kısaca ‘Veteva’ kelimesinden bahsedelim. ‘Vasia’ sözcüğüyle aynı kökten gelmektedir. ‘Vasia’ Arapça’da kökleri uzayıp birbirine giren, kolaylıkla sökülemeyen bir bitkidir. ‘Vasiyet’ kelimesi de ‘vasia’ ile aynı kökten gelir. Nasıl ki vasia bitkisinin kökleri birbirine girip dolaşıyor ve o köklerin çıkması imkânsız hale geliyorsa, aynı şekilde insan ölüm anındayken karşısındakine bir söz söylediğinde, o yaşayan insanın kalbine öyle bir işler ki, onun kalbinden bir daha sökülmez. Son nefesinde söylediği için yaşayan kişi için çok etkileyici olur. Bundan dolayı ölüm anında söylenen sözlere **vasiyet** denmiştir.

Allah *birbirlerine hakkı tavsiye ederler* diyor ama ‘veteva’ şeklinde hakkı tavsiye etmemizi istiyor. Yani kendimizi ölüm anımızdaymışız gibi düşüneceğiz. Ölürken insanlarla kavga edebilir miyiz? Ölüm anındayken insan çok sakin, dingin olur. Ölen kişi için dünyanın bir değeri kalmaz, uğradığı haksızlıkların bir önemi kalmaz. Der ki *‘Seni seviyorum, senin için üzülüyorum, ölüp gidiyorum. Lütfen bu durumunu düzelt, seni düşünüyorum ve sana bunu sevgiyle söylüyorum.’* Böyle söylediğinde en taş kalpli insan bile etkilenebilir.

Allah diyor ki; Birbirinize bir tavsiyede bulunurken sanki ölüm anınızmiş gibi içten, kalpten, sevgi dolu, veda ediyormuşçasına öyle bir tonda tavsiyede bulunun. Yaptığınız tartışmalar, başınızdan geçen hadiseler gözünüzde kıymetsizleşsin. Birine hakkı tavsiye edeceğiniz zaman, onun önceden yaptıkları, şu anda bulunduğunuz durum hepsi gözünüzün önünden silinsin.

'Tevasa' kelimesi ise kalbe yakın olan, kalpte sevgiyle bulunan demektir. 'Tevasa' ile 'vetava' karşılıklı bir ilişki içerisinde. **Tavsiye verdiğimiz kadar tavsiye almaya da açık olmamız, kibirden uzak durmamız gerekir.** 'Sen kimsin de bana bir şey söylüyorsun?' dememeliyiz. İnsan ayyaş birinden de hayırlı bir bilgi öğrenebilir, herhangi bir hayat kadınından da. Burada önemli olan bilginin niteliğidir. Yani o insan çok kötü bir hayat yaşıyor olabilir ama bir anda ağzından öyle hayırlı bir söz çıkar ki, orada enaniyete kapılmamız gerekir. İçki içen biri gelip dese ki, *kesinlikle insanın hayatında namaz kılması lazım* ama kendisi kılmıyor. Burada kibirli insan der ki, *sen önce kendi elindeki şişeyi bırak da ondan sonra bana bir şeyler söyle.* İyi bir Müslüman ise der ki, *evet doğru söylüyorsun, Allah razı olsun.* Çünkü onun nasıl yaşadığı hiç önemli değil, önemli olan söylediği söz doğru mu değil mi? Çocuklardan da alzheimer olmuş bir yaşlıdan da bir çöpçüden de ders alabiliriz. Eğer insanlara böyle bakabilirsek, onları dinlememiz de kolaylaşır.

İnsanlar farklı farklı fikirlere sahip olabilir. Örneğin; derim ki, *brokoli çok lezzetli bir sebzedir.* dersin ki, *bence kızartma daha lezzetlidir.* Hayatta fikirlerimiz, doğrularımız farklı olabilir **ama eğer Müslümansak ve aynı Allah'a iman ediyorsak hayattaki çizgilerimiz ortak olmak zorundadır. Allah bir haram çizgisi koyduysa hepimiz için haram demektir.** Allah kibir yapmayacaksınız dediyse, hepimiz için geçerlidir. Birisi, "Allah kibir yapmayın demişti ama burada yaptığın kibire giriyor." dediğinde, "O da benim tavrım" dememek gerekir. Çünkü hepimiz aynı Allah'a inanıyoruz, ortak bir inanca sahibiz ve inandığımız dinde bütün doğruları da Allah belirliyor. Yalan söylediğimi gördüğünde bana, "Sen nasıl yalan söylüyorsun? Allah bize yalan söylemeyi haram kıldı, biz haram söyleyemeyiz." dediğin zaman, "O an öyle yapmam lazımdı. Bana göre doğru olan bu." dersem imanımı yalanlamış olurum. Biz beraber iman ettik. Herhangi bir konuda yanlışımı görüp uyardığın zaman senin bunu nefsinden dolayı yapmadığını bileceğim. Çünkü Allah'ın uyarısını bildiriyorsun, yapman gerekeni yapıyorsun. Yanlışımı görüp düzeltmeye çalıştığın için kızıp öfkelenmek yerine "Allah razı olsun kardeşim, bu durumu düzeltereğim inşaallah." demem gerekir.

Bizim kardeşlik hukukumuzda çok fazla eksik var. Eleştiride bulunanlara hiç tahammülümüz yok. Hz. Ömer kendisine eleştiride bulunanlara hep dua edermiş. Bizim de bunu alışkanlık haline getirmemiz lazım ama *fazla tevazuunun sonu vasattan nasihat dinlemektir,* diye bir söz de var; bu sözü de çok isabetli buluyorum. **Keşke hayatımızda dengeli olabilmeyi düstur edinebilsek.**

Bazı insanlar herkes bana eleştiride bulunabilsin diye düşünüp mütevazı olmaya çalışıyor ama bu sefer çok hadsiz birisi, boş bir eleştiride de bulunabiliyor. Kendisini ilgilendirmeyen, karışamayacağı bir alana girmeye çalışıyor. Böyle bir durumda insan eğer kemal noktaya yakınsa, olgun bir insansa karşısındaki insanın cahilliğine takılmadan Allah'ın selamını verip geçmesi lazım. Burada da Allah bize dirayet versin.

Eleştiriye açık olmamız lazım. Hele ki Müslüman kardeşlerimiz bize bir eleştiri yöneltiyorsa, onu can kulağıyla dinlememiz gerekiyor. Bir de şöyle bir durum var. Sana, *"Bu hareketin beni kırdı."* diyorum. Ama sen, *"Ben o niyetle yapmadım."* deyip geçiştiriyorsun. Ne niyetle yapmış olursan ol, sana kırıldım. Demek ki sen niyetini bana aksettiremedin. Karşısındaki insanı kıran kişinin *"Ben neyi yanlış yaptım da karşımdaki insan böyle hissetti?"* diye bir derdi olması lazım. Aynı şekilde benim de her şeye alınmıyor olmam lazım. *Niyetinin kötü olmadığını, mutlaka bir açıklamasının olduğunu düşünmem ve onu karşıma alıp bu durumu konuşmam lazım. "Davranışın beni rahatsız etti ama ben senin bunu kötü bir niyetle yapmadığını anladım. Doğru mu anlamışım, bana açıklayabilir misin?"* diye ona sormalıyım. Ya da bu davranışını örtmeliyim, **örtüyorsam da bir daha başına kakmamalıyım.** Ama diyelim ki konu beni huzursuz ediyor ve onun davranışını örtemeyeceğim. O zaman sakince, konuyu büyütmeden kardeşime sormalıyım. *"Şu gün bana şöyle bir şey demiştin, söylediğin şey beni rahatsız etti. Neden böyle dedin?"* diye sorabilmeliyim. Bu durumda karşımdaki de *"Benim fesat bir insan olduğumu mu düşünüyorsun, sence bunu o niyetle mi yaptım?"* dememeli. **Bıçağı çekmeceye girsin diye fırlattın ama bıçak geldi, kalbime girdi ve öldüm. Arkamdan "Ben o niyetle yapmadım." diye bağırırsan da artık bunu bilemem. İçimizdeki niyetleri karşımdaki insan göremiyor, işte bu yüzden davranışlarımızı kontrol etmemiz gerekiyor.**

'*Şiddetsiz İletişim*' diye bir kitap okumuştum. Size de okumanızı tavsiye ederim. O kitapta şöyle diyor, *"Muhatabınızla konuşurken o an gerginse, sana söylediğim cümleyi tekrar eder misin?"* deyin. Mesela *"Yemek henüz hazır değil."* dedim, sen de buna çok sinirlendin. *"Bana söylediğim şeyi tekrar eder misin?"* dedim. Sen tekrar ettiğinde *"Bir de sana yemek mi hazırlayacağım?"* dersin beni yanlış anlamışsın demektir. Belki sana ters bir şekilde baktım, çok değişik bir surat ifadem vardı ya da belki işten çok stresli geldin bilemiyorum. **Ama iletişimimizde bir sıkıntı olduğu belli.** Söylediğim ile duyduğun bir olmamış. O zaman ortak bir paydada buluşmamız gerekir. Ortak bir paydada nasıl buluşabiliriz? İkimiz de Müslümansak, aynı Allah'a iman ettiysek birbirimize sağduyu ile yaklaşmamız lazım. Eğer o an sağduyuyla yaklaşamıyorsak, birbirimize müsaade etmemiz elzem olur. *"Ben öyle miyim, ben böyle miyim?"* diye birbirimize yükselmenin bir anlamı yok.

Rasulullah'ın dizinin dibinde yetişmiş olan sahabe bile birbiriyle tartışmış. Hz. Ebubekir'in dahi aslında çok sakin bir insan olmasına rağmen tartıştığı zamanlar olmuş. Mesela bahçe konusunda tartışan sahabeler olmuş, aslında onlar bahçelerini defalarca Allah'a infak da etmişler. Nihayetinde hepimiz birer insanız. Eğer karşımızdakiyle tartışmak istemiyorsak kendimize şunu hatırlatmalıyız. **“ Benim karşımda Müslüman kardeşim var.”** O yüzden olabildiğince iyi niyetli kalmaya çalışmamız lazım. Biliyorum iyi niyet suistimal edilebiliyor. İşte bu noktada da Allah bize mesafeli kalmayı tavsiye ediyor.

Herkesle yakın olmak zorunda değiliz ama herkese karşı hüsnü zan beslemek zorundayız. Müslümanlar birbirlerine hakkı tavsiye ederler ama ortak şekilde, aynı derecede de birbirlerine saygı duyarlar, birbirlerini önemserler. **Çok kırılmış olabiliriz ve karşımızdaki insanın bu davranışını örtmek istemiyoruz ama bunu kendi nefsimizi bir yana bırakarak sadece Allah rızası için yapmalıyız.** Belki Allah o kişiye karşı kalbimizi yumuşatır belki de aramıza bir mesafe koyar, bilemiyoruz. Öfkenin şeytandan olduğunu çok iyi bilmemiz gerekir.

Sahabe, surede geçen **'Hak'** kelimesini **'Kur'an'dır'** diye yorumlamıştır. Birbirlerine sürekli Kur'an'ı tavsiye etmişlerdir. **'Hak'** kelimesinin **doğruluk, dürüstlük demek olduğunu söyleyenlerde olmuştur.** Birbirlerine doğru, düzgün bir insan olmayı tavsiye etmişlerdir. Sahabe efendilerimiz bir araya geldiklerinde de ayrılırken de birbirlerine Asr sûresini okurlarmış. Biz de bunu alışkanlık haline getirmeye gayret edelim inşallah. *Asr sûresini okuyarak nereden geldiğimizi, neye iman ettiğimizi, aramızdaki kardeşliği hatırlamış oluyoruz.*

Birbirine hakkı tavsiye etmek sabır gerektirecek bir duruş. Zira hakkı sürekli duymak da söylemek de zordur. Dolayısıyla Allah bize burada da **'Ve tevasav bissabr'** diyerek sabrı tavsiye ediyor. Diyelim ki, siz bir denizin içinde uykuya dalmışsınız ve sürekli su yutuyorsunuz, boğuluyorsunuz ama çok derin bir uykudasınız ve rüya görüyorsunuz. Rüyanızda yapmak istediğiniz her şey var, çok eğleniyorsunuz, harika zevkler içindediniz. Sonra gözünüzü bir açıyorsunuz bakıyorsunuz ki boğuluyorsunuz ve o gördüğünüzün bir rüya olduğunu gerçek olmadığını fark ediyorsunuz. Baygın bir haldesiniz ve denizden çıkmazsanız öleceksiniz. Ne yaparsınız? Biraz akıllı bir insansanız oradan çıkmaya çalışırsınız. Rüya çok tatlıydı, ben rüyaya devam edeyim diyerek orada can vermek istemezsiniz. İşte aynı şekilde **insan dünya hayatındayken aslında rüyadadır.** Zevkleri tadarken, gezerken, eğlenirken...

Burası dünya ve biz bu dünyada göz açıp kapayıncaya kadar bir süre için varız. İnsan gaflete dalarsa, derin bir uykuya dalmış gibi olur. Allah'ı hatırlamak istemez, **“Ben rüyama bakmak istiyorum.”** der. Ama biz istesek de istemesek de bu rüyadan uyanacağız. Çünkü bir gün gelecek ve hepimiz öleceğiz. **Yoksa boğulduktan sonra mı uyanmak istiyoruz? Allah diyor ki, boğulmadan uyanın, suyun üzerine çıkın ve rüyada olduğunuzu fark edin.**

Bazen rüyadayken rüya içinde olduğumuzu biliriz. Allah da rüyada olduğumuzu bilmemizi istiyor ve bize, “*Burası gerçek değil diğer âlemin bir yansıması, değeri olmayan bir yer, geçici olan dünya hayatı için kalıcı olan ahiret hayatını terk etmeyin.*” diyor.

İman ettiyse gözümüzü açmamız gerekiyor. *Rüyamda suyun içinde boğulmak üzereyim. Boğulmamak için yukarı doğru çıkmaya çalışmam lazım, aşağı doğru inmemem lazım.* İnsan uyanmasına rağmen geri uyumaya karar verebilir. Mesela bize Fatıha Sûresinde bir sürü hakikat bildirildi. Allah bize, “*Hayatınızdaki haramları terk edin, sizin Rabbiniz benim, artık bana dönün, benden yardım isteyin, bana kulluk yapın, yönünüzü bana doğru çevirin.*” buyurdu. Şimdi biz Fatıha Suresiyle yaptığımız yanlışlardan uyandık. Sonra aynı haramlara devam ediyorsak tekrar uyumayı tercih ediyoruz demektir. Suyun içinde boğuluyoruz ve boğulmakta da ısrar ediyoruz. Öldüğümüz gün bu rüyadan uyanacağız; ama bu kötü bir uyanış olacak. **Kendi nefsimde size de tavsiyem, ‘ölmeden önce ölmek, bu dünyanın bir rüya olduğunu kabul etmek’.** Rüyadaki bir zevk için günlük hayattaki işimizi riske atar mıyız? Atmayız. İşte esas hayatımız ahiretken, dünyadaki zevk için ahireti tehlikeye atmak gerçekten büyük bir aptallık olur.

İçine düştüğümüz gafletten uyandık ve geri uyumamaya da karar verdik. Bunun için ne yapmalıyız? Yukarı doğru yüzmeye çalışmalıyız. Tam denizin yukarisına yaklaşmışız ki, bir güç bizi aşağıya doğru çekmeye başladı. Bir bakıyoruz ki ayağımızda bir zincir bağlı ve bu zincirin diğer tarafı da kuzenimize bağlı. Kuzenimiz de uyuyor, o da rüyada. Onu uyandırmak zorundayız. Onu uyandırıyoruz ve bakıyoruz ki zincirin diğer tarafı anne ve babamıza bağlı. Gidip onları da uyandırmak zorundayız. Böylece bütün zincirler birbirine bağlanmış durumda. Onları uyandırmadan oradan çıkıp gitme şansımız yok.

‘Ve tevasav bilhakkı ve tevasav bissabr.’ Birbirlerine hakkı tavsiye ederler, birbirlerine sabrı tavsiye ederler. Biz hakkı gördüysek, etrafımızdaki herkese bu hakkın ne olduğunu anlatmak zorundayız ve bu bizim çok zor bir iş. Çünkü insanlar uykularından uyanmak istemezler. O yüzden bu zor işe karşı sabırlı olmamız gerekiyor. Çünkü rüyanın tadında olan birisi, biz onu uyandırdığımızda, ‘beni bırak ben uyumak istiyorum’ diyecektir. Ama biz ömrümüzün sonuna kadar onlara bu hakkın ne olduğunu anlatabilmenin mücadelesini vermek zorundayız.

Birinci basamak: Önce Allah’tan gelen her duruma kendimiz iman etmeliyiz.

İkinci basamak: Salih ameller işlemeliyiz, Allah’ın istediği gibi bir hayat yaşamalıyız.

Üçüncü basamak: Her daim hakkı tavsiye etmeliyiz, öğrendiğimiz hakikatleri bütün insanlara anlatmaya çalışmalı, onları uyarmalıyız.

Dördüncü basamak: Sabırlı olmalıyız. Eğer sabretmezsek ve yeter artık biz elimizden geleni yaptık deyip kenara çekilsek Allah korusun biz de hüsrana uğrayanlardan oluruz. Ve bu dört basamaktan birini bile yapma gayretinde olmazsak Allah hüsranda olduğumuzu söylüyor.

Hakkı tavsiye amacını kaybedene verilir. Onlar, Allah'ın kendilerine verdiği yeteneği boşa kullanırlar. Hakkı tavsiye haktan uzak durana, hakkı kaybetmiş olana verilir. Bir konudan haktan uzaklaşırsam beni uyarmanız lazım, çünkü bu tavsiyeye ihtiyacım var demektir. Ama sizin de benden tavsiye duymaya hazır olmanız gerekir. Biz birbirimize rahatlıkla tavsiye verebilmeliyiz. Eğer biz kimseden söz duymaya tahammül edemiyorsak ve kimseye gidip de bir yanlışını tatlı dille söyleyemiyorsak hüsrandıyız demektir.

'Vel asr. İnnel insane le fi husr. İllellezine amenu ve amilu's-salihati ve tevasav bil hakkı ve tevasav bi's-sabr.' Bütün cümleler ve bağlacı ile birbirine bağlanmış. Allah bize ikisini yaptın, birini yapmadın olmaz demek istiyor. Eğer cennete gitmek istiyorsak dördünü de yapmak zorundayız.

Birisi bizim yanımıza geliyor ve *"Ev alabilmek için faizle kredi çektik. Elhamdülillah başımızı sokacak bir ev alabildik."* diyor. Allah ise bize ayette: *"Faize bulaşanlar, Allah'a ve Rasulüne savaş açmışlardır. Mezarlarından şeytan çarpmış gibi kalkarlar."* Buyurmaktadır. Allah faize haram diyor. Bunun lamı cimi yok arkadaşlar. Ev de alacak olsak, araba da alacak olsak faiz haramdır. Faizden olabildiğince uzak durmamız gerekir. Peki bize ev satın aldığını söyleyen kişi bunu nasıl elhamdülillah diyerek anlatıyor? Allah faize bulaşırsanız bana savaş açmış olursunuz diyor. Hocam o zaman biz bu devirde ev alamayacak mıyız? Almayalım. Ben arabamın olmasını çok isterim. Ama arabam olsun diye faize bulaşarak Allah'a savaş açamam. Bu benim için Allah korusun galibi olmayacak bir savaş olmuş olur.

İman etmede bir diğer önemli husus ise kader meselesidir. Bazen hayatta başımıza gelenler sadece bir kez olur. Onun hikmetini de yalnızca Allah bilir. Aslında başımıza gelenlerin olması için görünürde hiçbir sebep yoktur. Bazen ortada hiçbir sebep yokken çok büyük bir haksızlığa uğrayabiliriz. Sürekli bunun *neden başımıza geldiğini düşünüp durmamalıyız. Allah bana bunu yaşattıysa bunda benim için mutlaka bir hayır, bir hikmet vardır diye düşünmeliyiz.* Kader konusunda ayrı bir ders yapacağım inşallah.

Zamanın geçiciliğine dikkat çekmek için âlimlerden bazı örnekler vereceğim.

Birinci örnek: Bir adam kar satmak için pazara gelmiş. Bir taraftan, "Sermayesi eriyen şu adama yardım edin." diye bağırp bir taraftan ağlıyormuş. Bizim sermayemiz de her an bitmekte olan ömrümüzdür. Zamanımızı kullukta kullanmamız gerekir. Çünkü boş geçirdiğimiz her zaman bizim için kayıptır.

İkinci örnek: Adamın biri bir gün Amr İbnu Kays'ı meşgul eder ve ona sürekli lüzumsuz sorular sorar. Amr İbnu Kays en sonunda adama, "Eğer güneşi durdurabilirsen, konuşalım." der.

Bazen insanlar gerçekten çok boş şeyler konuşup bizi meşgul edebiliyorlar, o an vaktim boşa geçtiği için dinlemek istemiyorum. Vaktimi boşa kullandığım için endişe duyuyorum. Telefonu elimize alıp instagrama girdiğimizde bununla çok fazla meşgul olabiliyoruz. Ama bir saatimizi Kur'an okuyarak geçiremiyoruz. Kendime şunu söylüyorum. **"İnstagrama her bakmak istediğinde bunun yerine açıp Kur'an'ı Kerim oku ya da telefonda Kur'an uygulamasını açıp meâl oku."** Instagram'a girdiğimiz kadar Kur'an uygulamasına girseydik bence hepimiz muhtemel hafızlar olurduk. Sosyal medyanın o kadar çok içindeyiz ki bu konuda vaktimizi çok boşa harcıyoruz ve öldüğümüz zaman hepimiz pişman olacağız. Cennetteki insanlar da keşke fırsatım varken daha fazlasını yapsaydım diye pişman olacaklarmış. İnsan faydalı işler yaptıkça yaptıkları gözüne daha da az gözüküyor ve daha çok amelde bulunmak istiyor. İnsanlar meşgalemin çok olduğunu düşünüyorlar ama kendi halimi görüyorum ve kendi kendime *"Hiçbir şey yapmıyorsun."* diyorum.

Sahabeyi, âlimleri, peygamberlerin hayatlarını okuyorum. Sonra kendi hayatıma bakıyorum ve onlarla aynı cennete gitmek istediğimi fark ediyorum. Yani Elhamdülillah şuraya ulaşabildim: Oturup yarım saat bana faydası olmayan işlerle uğraştığım zaman bu durumdan rahatsız olmaya başladım. Bana o yarım saat çok boş geçiyormuş gibi geliyor. **İnsanın yattıkça yatası, oturdukça oturası, yedikçe yiyesi, çalıştıkça da çalışması gelir.**

24 saatimiz nasıl geçiyor? Çocuğumuzu, kocamızı, işimizi, hastalığımızı bahane etmemeliyiz. Her durumda insanın mutlaka yapabileceği işler vardır. **Allah hepimizden aynı amelleri aynı derecede istemiyor ama hepimizin gayret etmesini istiyor.** Televizyonda iki, üç saat dizi izlemeye, Instagrama girmeye vaktimiz varsa iyi işler yapmaya da vaktimiz olmalı. **Sadece namaz kılmaktan, Kur'an okumaktan bahsetmiyorum. Hayatımızın amacı kendimiz üzerine olmamalı. Bu ne kadar boş, ahmakça bir yaşam. Allah hepimizi böyle boş bir yaşamdan, ömürden korusun. İnsanlara faydalı olacak amellerin peşinde koşmamız lazım. Bir kuşa, çocuğa, insana, akrabamıza, annemize, babamıza... Bu dünyada sadece kendimiz için yaşayamayız. Bu bencillik olur. Bu dünyaya sadece kendimiz için gelmiş olabilir miyiz? Daha yüce hedeflerimizin olması gerekir. 'Başkaları için ne yapıyoruz? İnsanlar için, çocuklar için, hayvanlar için, bu gezegen için ne yapabiliyoruz?' diye düşünmemiz lazım.**

Üçüncü örnek: Muhammed İbni Selam derste not tutarken kalemi kırılır. *"1 dinara kalem satan var mı?"* diye bağırmaya başlar. Halbûki 1 dinar ile 10, 20 hatta 100 tane kalem alabilecektir. Sonra arkadaşları ona *"Niye 1 dinara kalem almak istedin."* diye sorar. O da, *"Ben hocamın ağzından çıkanları not alıyordum."*

Onun ağzından çıkan kelimeleri kaçırmaktansa cebimdeki bütün parayı veririm.” der. Onun için ilim, paradan daha kıymetlidir.

Dördüncü örnek: Müfessir İbni Cerir talebelerine, *“Dünya tarihini yazalım mı?”* diye sorar. Talebeleri de *“Hocam kaç sayfa tutar?”* diye sorarlar. O da *“30.000 sayfaya yakın tutar.”* demiş. Talebeler de *o kadar sayfayı nasıl yazarız* diye geri durmuşlar. İbni Cerir de 30.000 sayfalık Dünya Tarihi serisini oturmuş kendisi yazmış. Hâlâ ciltli olarak da mevcut.

Hayırdan geri durmak en sinir olduğum hallerden biridir. Birine hayırlı bir çalışma yapalım mı, diyorum ama karşımdaki üşeniyor. Öyle zor ki *‘Hadi yapalım.’* diyen bir muhatap bulmak. *Hadi gelin çay börek muhabbeti yapalım,* desem koronavirüse rağmen bir sürü kişi gelir. **Önümüze hayırlı bir teklif geldiğinde ‘Allah bana şu an bu işi teklif etti.’ diye düşünmeliyiz.** Yolda yardıma ihtiyacı olan bir insan gördüğümüzde onu bizim karşımıza çıkarmanın Allah olduğunu bilmeliyiz. Allah karşımıza bir insana iyilik yapma fırsatı çıkarıyor, biz bu fırsatı nasıl teperiz? Nasıl kendimize bu kadar güvenebiliyoruz? Bana delilik gibi geliyor. **Önümüze çıkan bütün iyi işleri hiç olmazsa en azından denemeliyiz. Yapamayacak mıyız? En azından deneyelim.**

İnsanlardan yardım istemeyi de hiç sevmiyorum. Çoğu zaman içimden tek başıma yapmak geliyor. Ama Kur’an çalıştıkça şunu düşünmeye başladım: **Allah başka insanların da amel yapmasını istiyor.** *“Dilâra! sen kendi cüzdanını doldurmak için istemiyorsun ki. Onların da bu dünyada bir sınavları var, onların da hayır yapması gerekiyor. Senin bunu tek başına yapman değil, onlarla yapman gerekiyor.”* Vallahi Allah birlikte yapalım istediği için insanlara teklif ediyorum yoksa tek başıma yapmayı tercih ederim. *Çünkü insanlarla iş yapmak çok zor.*

Rasulullah diyor ki: **İki nimet var ki insanlar onların çoğundan gaflettedir. ‘Sıhhat ve boş vakit.’** Ne sağlığımızın ne de boş vaktimizin kıymetini bilmiyoruz.

Zamana ve feleğe sövülmez. Bunların sahibi Allah’tır. Allah u Teala zaman üzerine de Vel asr diye bir sûre indirmiş. Felek dediğimiz şey dünya, kader, dönen dengedir. Feleğe hakaret eden, söven şarkılar var. Bunu yaptığınızda Allah’a da hakaret etmiş olursunuz. Çünkü zaman Allah’ındır. Bütün sistemler Allah’ındır. Mesela 2020 lanetli falan değil, biz rezil işler yapıyoruz. 2020’de başımıza bir sürü musibet geldi. Peki namaza başladık mı, teheccüd kılmaya başladık mı, kendimizi düzelttik mi, yalanı bıraktık mı, hayatımıza bir helal soktuk mu, sadakaları artırdık mı, salih amel edindik mi, hiç sûre ezberledik mi? Ne yaptık? 2020 yılı da bitti. Allah kendini hatırlatacak binbir musibet gönderdi ama biz çekirdek çitleyip seyrettik değil mi?

Mümin olmanın şartı iman etmek ve salih amel işlemektir. Mümin kalmanın şartı ise hakkı ve sabrı tavsiye etmektir. Eğer biz hakkı ve sabrı tavsiye etmezsek mümin kalamamış oluyoruz. Allah’ın bizi boş yere yarattığını mı sanıyoruz? Kayıt altına alıyoruz, bütün adımlarımız kayıt altına alınıyor.

Belki yaptığımız iyilikler kötülükleri siler. Bu yüzden çok iyilik yapmalıyız, çaba göstermeliyiz. Kendimizden başka bir şeyi amaç edinmeliyiz. Kendimiz için her şeyi yaparken daha fazla iyilik yapmak için ne yapıyoruz? **Sadece kendimiz odaklı bir yaşam sürersek, sadece kendi aşkımız, sevdamız, evladımız üzerine bir yaşam kurarsak bunlar elimizden alındığında isyan ederiz, hayata devam edemeyiz.** Yakınlarımızdan biri öldüğünde hayata devam edemeyeceksek, bu bizim için çok tehlikeli bir durum.

Bil ki onlar yanından gitmek üzere varlar. Onları kaybettiğimizde tabi ki üzülebiliriz, ağlayabiliriz. Ama bizim öyle amaçlarımız, öyle hedeflerimiz olmalı ki, bunlar bizi sıkı sıkıya Allah'a bağlamalı.

Rasulullah da sevdiklerini kaybettiği zaman üzülmüştü ama yoluna devam etmişti. Çünkü insanlık devam ediyordu ve onun iyi şeyler yapmaya devam etmesi gerekiyordu. Hepimizin olduğu gibi benim de çok üzüldüğüm günler oldu. Üzgün zamanlarımı atlatabilmeme sebep olan dayanak, Allah'ın dini ile ilgili işler yapmamdır. Eğer ki Allah'ın dini ile ilgilenmeseydim, Allah'ı anlatıyor olmasaydım belki de o dönemleri o kadar rahat atlatamazdım. **Allah'a tutunmak çok kıymetlidir.** Ne olur **Allah'a tutunalım.** Eğer biz *Allah'a tutunmaz, zamanımızı bomboş geçirirsek, hayvanlar gibi yaşarsak, nihayetinde hayvanlar gibi ölürüz.*

Arkadaşlar öldüğümüz zaman yaptıklarımızdan dolayı çok pişman olacağız. Uyanmayanlar, rüya ile hayatını geçirmiş olduğu için pişman olacak. Geçici bir dünyada yaşıyoruz, iyi şeyler yapalım, hayvanlar gibi yaşamayalım. Derdimiz sadece kendi dolabımız, yemeklerimiz olmamalı. Aç çocuklar, mahallem aklıma gelmeli. **Her şeye yetişemeyiz ama en azından yetişebilmeye çalışmalıyız.** Ve bunları bize hatırlatan bir arkadaşımız varsa onun yakasına yapışmalıyız, peşini bırakmamalıyız. Benim Zeynep Ablam vardır. İlk tanıştığımızda onunla Allah'ı konuşmak, ayetleri konuşabilmek bana o kadar lezzet verirdi ki onunla kilometrelerce yürüyebilirdim. Sırf onunla biraz daha konuşabilmek için hiç işim olmayan yerlere giderdim, kendimi yorardım. **Allah için birini sevmek, Allah'ı konuşabilmek çok tatlı.** Böyle insanlar bulduğunuzda bırakmayın, kıymetini bilin, siz de öyle bir insan olun inşallah.

Rabbim vaktini bereketli geçiren insanlardan olmamızı nasip etsin. Size son bir tavsiyem var: *Kendinizi boş bırakırsanız, kötü işlerle ilgilenmeniz daha kolay olur. O yüzden kendinizi hep iyi işlerle meşgul etmeye bakın.*

Allahümme Salli âlâ Seyyidina Muhammed.